

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Muinaismuistolain uudistus: Lainvalmisteluprosessi ja lainvalmistelun yleisiä lähtökohtia

15.6.2022 Kansallismuseon auditorio
Hallitusneuvos Joni Hiitola, OKM

Lainvalmistelun vaiheet

Perusvalmistelu valmisteluelimessä 1/2

- Laajennetaan ja tarkennetaan esivalmistelussa koottua tietoa valmisteltavasta asiasta
- Selvitetään tarkemmin oikeudelliset kysymykset (mm. perustuslakiin liittyvät kysymykset)
- Tarvittaessa tilataan tutkimuksia tai selvityksiä
- Määritellään vaihtoehtoiset ratkaisut ja arvioidaan niiden vaikutukset
- Tarvittaessa kuullaan sidosryhmiä, jotka eivät ole edustettuina valmisteluelimessä

Perusvalmistelu valmisteluelimessä 2/2

- Tietoja ja vaikutusten arviointia tarkennetaan työn edetessä
- Valmisteluelimen sihteeri(t) kirjoittavat valmisteluelimen linjausten perusteella luonnoksen lakiehdotukseksi ja sen perusteluiksi
- Valmisteluelin päättää esityksen sisällöstä
- Jos esityksen sisällöstä ei päästä yksimielisyyteen, siitä voidaan äänestää
- Työryhmän jäsen voi jättää eriävän mielipiteen

Hallituksen esityksen perusrakenne

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Sisällys

PERUSTELUT

- 1 Asian tausta ja valmistelu
- 2 Nykytila ja sen arviointi
- 3 Tavoitteet
- 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset
- 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot
- 6 Lausuntopalaute
- 7 Säännöskohtaiset perustelut
- 8 Lakia alemman asteinen sääntely

9 Voimaantulo

10 Toimeenpano ja seuranta

11 Suhde muihin esityksiin

12 Suhde perustuslakiin ja
sääntämisyhteisöön

Ponsi

**LAKIEHDOTUS /
LAKIEHDOTUKSET**

LIITE / LIITTEET

Rinnakkaisteksti / Rinnakkaistekstit

Asetusluonnos / Asetusluonnokset

Oikeusvaltioperiaate ja hallinnon lainalaisuus

- Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin
- Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia

Perusoikeudet

- Esim. yhdenvertaisuus, rikos-oikeudellinen laillisuusperiaate, yksityiselämän suoja, omaisuudensuoja, sivistykselliset oikeudet, oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin, vastuu ympäristöstä, oikeusturva
- Julkisen vallan yleinen turvaamis- ja edistämisvelvollisuus
- Muiden perusoikeuksien toteutuminen voi rajoittaa perusoikeuden käyttämistä – kollisiotilanteessa pyrittävä mahdollisimman hyvin turvaamaan kaikkien perusoikeuksien samanaikainen toteutuminen

Perusoikeudet – yleiset rajoitusedellytykset

- Lailla säätämisen vaatimus ja delegointikielto
- Täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimus
- Vaatimus rajoitusperusteen hyväksyttävyydestä
- Oikeasuhtaisuusvaatimus
- Ydinalueen koskemattomuuden vaatimus
- Oikeusturvavaatimus
- Ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamisen vaatimus

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

- Esim. lakien toimeenpanoon sekä yksityisten oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä
- Voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain:
  - Lailla tai lain nojalla
  - Jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi
  - Ei vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia
  - Ei merkittävää julkisen vallan käyttöä

Laissa säädettävät asiat

- Yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista
- Muista asioista, jotka perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan
  - n. 70 lakivarausta, esim. valtion veroista ja valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään aina lailla

Asetuksella säädettävät asiat

- Asetuksella säätäminen edellyttää perustuslaissa tai muussa laissa olevaa nimenomaista valtuutusta
- Valtuutussäännöksen tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen, asiaa koskevat perussäännökset lain tasolla
- Asetuksen antaa:
  - Valtioneuvosto (pääsääntö)
  - Tasavallan presidentti (jos asia liittyy presidentin tehtäviin ja toimivaltuuksiin tai hänen asemaansa valtionpäänä)
  - Ministeriö (yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisemmissä asioissa sekä selvästi teknisluonteisissa ja toimeenpanoa koskevissa asioissa)

Lainsäädäntövallan siirtäminen alemmalle viranomaiselle

- Valtuus laissa
- Valtuutuksen erityinen tarkkarajaisuus ja soveltamisalan rajaaminen täsmällisesti
- Erityinen syy
- Asiallinen merkitys ei edellytä säätämistä lailla tai asetuksella

Yleislait

- Esim. hallintolaki, julkisuuslaki, tietosuojalainsäädäntö, rikoslaki, laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa
- Uusi lainsäädäntö sopeutettava sääntelyn kokonaisuuteen
- Lainsäädännön selkeyden ja johdonmukaisuuden vuoksi yleislaeista ei tule poiketa ilman erityistä, painavaa syytä

Valtiontalouden kehykset

- Hallitus päättää vaalikauden alussa valtion budjetin menojen katosta vaalikaudelle
- Tarkistetaan vuosittain osana julkisen talouden suunnitelmaa
- Vuosittaiset talousarvioesitykset laaditaan lähtökohtaisesti kehyksen puitteissa
- Otettava huomioon lainvalmistelussa, jos ehdotettava sääntely lisäisi valtion menoja

Kiitos!